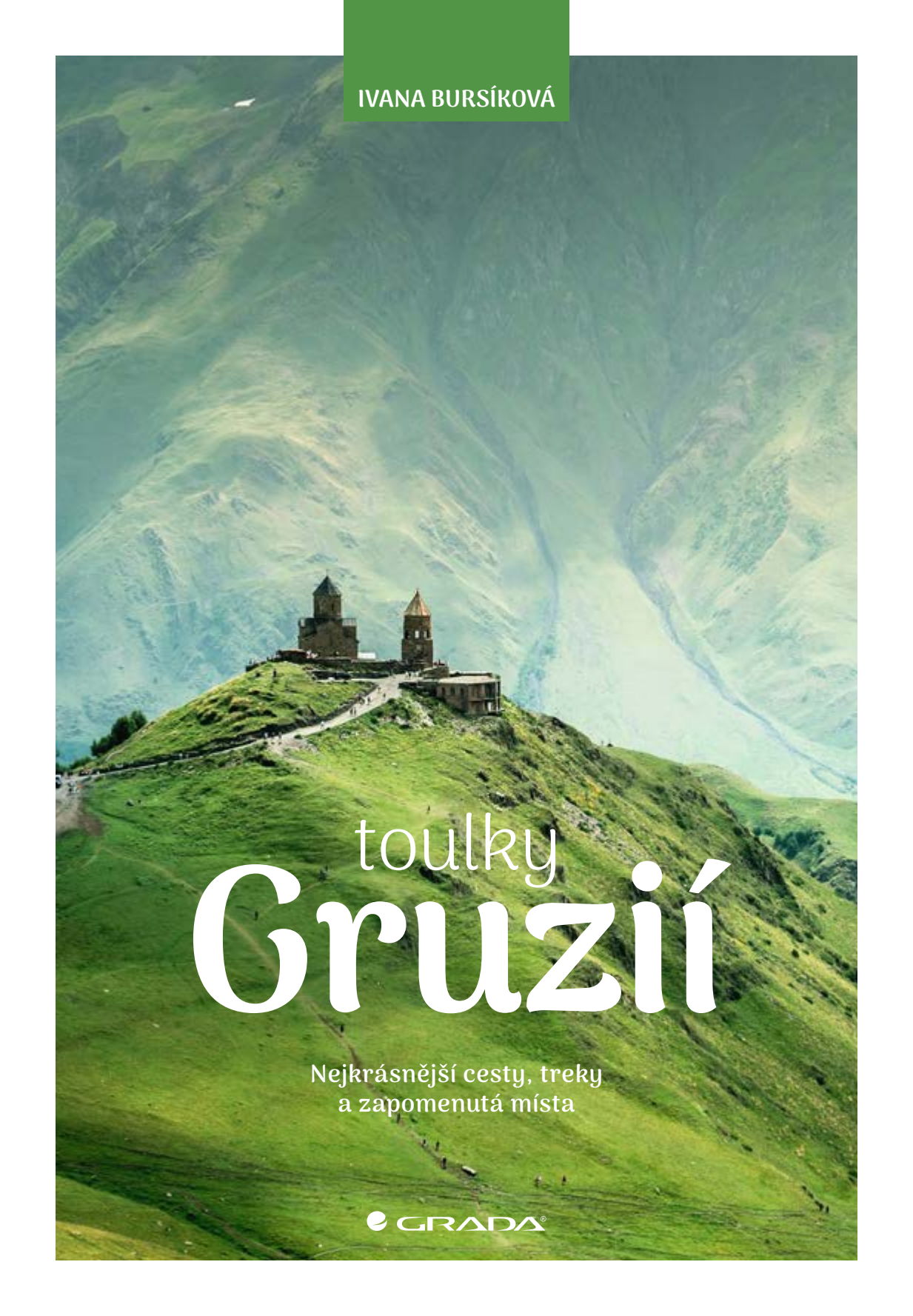

The background of the entire cover is a high-angle, aerial photograph of a vast, green mountainous landscape. In the center, a small stone church with two towers sits atop a grassy ridge. A winding path leads up to the church. The surrounding terrain is a mix of green grass and rocky outcrops, with a deep valley visible in the distance. The sky is a pale, hazy blue.

IVANA BURSÍKOVÁ

toulky
Gruzií

Nejkrásnější cesty, treky
a zapomenutá místa

 GRADA®

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE A UŽIVATELE TÉTO KNIHY

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno. Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Toulky Gruzii

Nejkrásnější cesty, treky a zapomenutá místa

Ivana Bursíková

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz,

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 10609. publikaci

Odpovědná redaktorka Alice Zavadilová

Obálka a grafická úprava Rado Bielený

Jazyková korektura Pavlína Zelníčková

Fotografie Ivana Bursíková, Tomáš Kopal, Iva Pluháčková a Stas Mirol

Počet stran 184

První vydání, Praha 2026

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2026

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2026

Názvy produktů, firem a pod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-271-5087-8 (pdf)

ISBN 978-80-271-6000-6 (print)

IVANA BURSÍKOVÁ

toulky
Gruzií

Nejkrásnější cesty, treky
a zapomenutá místa

OBSAH

Úvod	<u>6</u>
Co je dobré vědět, než se vydáme do Gruzie	<u>8</u>
Nejkrásnější nebo také nejznámější treky na Kavkaze	<u>30</u>
1. Trek Mestia–Ušguli (Ushguli)	<u>30</u>
2. Trek na Kazbek	<u>48</u>
3. Trek Omalo–Šatili (Shatili)	<u>60</u>
4. Trek k jezeru Black Rock Lake v Lagodechi (Lagodekhi)	<u>70</u>
5. Trek Džuta–Roška (Juta–Roshka)	<u>78</u>
6. Trek k jezeru Tobavarčchili (Tobavarchkhili)	<u>90</u>
Gruzie z koňského sedla	<u>98</u>
Gruzíni a koně	<u>98</u>
Specifika ježdění v Gruzii aneb na co si dát pozor	<u>99</u>
Hlavní koňské cesty na Kavkaze a v národním parku Vašlovani	<u>102</u>
1. Omalo–Šatili	<u>106</u>
2. Okruh v Pirikita Chevsureti	<u>110</u>
3. Od úpatí Kazbeku do divokého Chevsurska – 100 km v sedle napříč Velkým Kavkazem	<u>116</u>
4. Okruh Thuškem	<u>122</u>
5. Okruh národním parkem Vašlovani (Vashlovani)	<u>130</u>
Toulky po Tbilisi	<u>138</u>

ÚVOD

Miluju Gruzii. Poznávám ji už 17 let, ale pokaždé tu objevím něco nového, báječného. Gruzie je malá země, rozlohou o něco menší než naše republika, je ale neskutečně obdařena přírodními krásami. Sever i jih lemují vysoké hory (Velký a Malý Kavkaz), západní břehy omývá Černé moře, mezi tím se rozkládají různé další hřbety a horská pásma a samozřejmě slavná vinařská údolí, z nichž největší a nejznámější je Kachetská nížina. A k tomu ještě v jihovýchodním cípu u hranice s Ázerbájdžánem najdeme rozsáhlé aridní pískovcové hřbety a polopouště. To vše v několika klimatických pásmech – od subtropického přes mírné po alpské zóny v horách. Z čehož plyne, že po Gruzii je možné se toulat nekonečně dlouho a vlastně v každém ročním období. Samotná krajina je velmi proměnlivá, v podstatě každých padesát kilometrů se dostaneme do úplně jiného terénu a krajiny. A to nemluvím o obyvatelích, kteří mají v každém regionu jiné zvyky, kroje, tradice, jež se zde udržovaly odpradávná, přežily i sovětskou nadvládu a jsou trochu odlišné téměř v každém údolí či vesnici.

Velkým lákadlem k vysokohorským toulkám je samozřejmě Kavkaz, kde najdeme asi ty nejznámější trekky – Mestie-Ušguli (Ushguli) a Omalo-Šatili (Shatili). Krom Velkého Kavkazu ale nabízí Gruzie stovky dalších možností k túrám, cestám, výletům. Ať už jsou to přímořské horké a vlhké národní parky Mtirala či Mačachela

(Machakhela), zelené adžarské (adjarské) hory, vnitrozemský národní park Bordžomi-Charagauli (Borjomi-Kharagauli), připomínající Malou Faturu, nebo třeba polopouštní národní park Vašlovani (Vashlovani) s bahenními sopkami a mnohé další.

Autem se moc daleko v Gruzii dojet nedá, cesty člověka zavedou jen do větších obydlených míst. Dál už je třeba vydat se po vlastních, případně na koni. A nejkrásnější tajemství se skrývají v úplně zapomenutých údolích, kam snad ani žádné cesty nevedou.

Knížka Toulky Gruzii nabízí v první části popis a fotografie těch nejznámějších a nejkrásnějších horských treků. Druhá část je věnována koňským cestám. Je to docela specifická disciplína. Nemohu ji doporučit každému, ale objevovat hory a doly z koňského hřbetu je opravdu nezapomenutelný zážitek. Závěrečná část je věnována jednomu z mých nejmilovanějších měst, Tbilisi.

Nečekejte vyčerpávající seznam pamětihodností ani průvodce městem, nabízím vám spíše výběr krásných, často méně známých či skrytých pokladů. Ale samozřejmě většina hlavních památek je v knize také zmíněna. Je to zkrátka takový základ, který umožňuje přehled pro případné hlubší studium. Budu ráda, když vás tato knížka inspiruje k návštěvě méj milé malé a moc krásné Gruzie.

Jezera Koruldi ve Svansku

Nejoblíbenější dopravní prostředek v horách – dodávka Mitsubishi Delika.
Pokud ji máš, můžeš se už vdávat (ženit).

CO JE DOBRÉ VĚDĚT, NEŽ SE VYDÁTE DO GRUZIE

Jako každá země má i Gruzie svoje specifika. Zároveň se poměrně rychle rozvíjí. Co platilo včera, dnes už často neplatí. A v neposlední řadě – je to země překvapení. Není možné se tu na spoustu věcí spolehnout, je prostě třeba improvizovat a být připraveni na vše. Gruzie se za to odmění svou krásou, pohostinností a báječnými zážitky, ačkoli často trochu jinými, než bychom očekávali.

Doprava

Dopravit se do Gruzie je asi nej-jednodušší letecky. Většina letů do Tbilisi je s přestupem (Turkish Airlines, Pegasus, LOT, Austrian Airlines, Lufthansa a spousta dalších). Na menší letiště v druhém největším městě, Kutaisi, létají přímo Wizz Air z Prahy, ale i z Bratislavy, Vídně či Katovic. Tyto lety jsou výhodné zejména mimo sezonu. Do Tbilisi je možné se dopravit pohodlným autobusem (společnosti Georgian Bus, Omnibus), který stojí před letištní budovou. Lístky se prodávají online.

Je také možné vydat se na cestu autem. Trvá tři dny (pokud se někde nebudete chtít zastavit déle) a vede přes Bulharsko buď do Turecka, nebo lodí přes Černé moře do Gruzie.

Po Gruzii lze cestovat systémem maršrutek, malých mikrobuseů,

kteří staví na znamení prakticky všude. Nedoporučuji větším skupinám, maršrutky bývají často přeplněné a skupina se tam prostě nemusí vejít, případně bude cesta utrpením. Místa na nohy tam opravdu mnoho není, řidiči jezdí jako vrazi a staré vraky jsou často dosti špatně ovladatelné, ale je to kolorit.

Vlaková síť není tak hustá jako u nás a vlaky jezdí hrozně pomalu (co kdyby byla na kolejích kráva). Doporučuji jen na dlouhé trasy, tj. Tbilisi–Zugdidi, případně Batumi. Tam jsou nasazeny krásné dálkové vlaky, a pokud nejedete v létě, kdy jsou přeplněné, je cesta zajímavá. Systém chátrajících nádraží vybudovaných mimo města je opravdu pozoruhodný. Většinu času tak člověk netuší, kde se vlastně pohybuje, ale krása přírody za okny tento malý nedostatek hravě nahradí. Ne-

Dálková souprava mířící do Batumi

třeba se také obávat, že cestou zahynete hladu, když vlak nemá jídelní vůz a do Batumi jede asi 6,5 hodiny. Téměř na každé zastávce je možné od prodejců, kteří se tlačí do dveří, koupit něco k snědku.

Velmi dobrý způsob cestování je s místními řidiči. Je s nimi veselo, a pokud vás nevydělá svou většinou dost příšernou jízdou, dostanete se na místo určení rychle. Navíc často poradí s ubytováním, jídlem apod. Dá se vyjednat, aby respektovali dopravní předpisy a omezili rychlost, ale budou z toho velmi rozpačití a moc to nebudou chápat.

Co také potkáte na gruzínské silnici

Některé cesty, zejména do hor (Šatili, Omalo a další), mají stanovenou cenu, pod kterou zkušení řidiči nepůjdou. Pokud seženete výrazně levnějšího dopravce, riskujete minimálně rozpad vozidla po cestě, případně havárii. Je to trochu ruská ruleta, někdy to i dobře dopadne.

Z letiště i po městech doporučuji používat aplikaci Bolt. Pokud si k ní člověk připojí bankovní kartu, nemusí pak řešit drobné (řidič zásadně nemá nazpět).

Zajímavá je aplikace GoTrip.ge, která nabízí soukromé řidiče. Domluvíte se na ceně, trase atd. a odpadnou tak mnohá nedorozumění.

Lze si také půjčit auto v půjčovně. Gruzínský způsob řízení je však po-

měrně specifický, a ne každý řidič se zde bude cítit komfortně, takže zvažte své schopnosti. Lidé se zkušenostmi s řízením z Asie budou naopak potěšeni. Půjčoven je mnoho, slušné jsou asi localrent.com, případně cars4rent, ale i další.

Časté překážky na cestě – otázka je, kdo komu vlastně překáží.

Ubytování

Ubytování je asi nejkrásnější u místních lidí v horách či mimo města – nazývá se guest house a má nejbližší k našemu rodinnému penzionu. Večeře a snídaně jsou v ceně (pokud se nedomluvíte jinak) a je opravdová radost ochutnávat typická domácí jídla s láskou připravená hostiteli. Gruzínská kuchyně je skvělá. Hodně ubytovatelů používá booking.com. Lepší ceny ovšem dostanete při přímém jednání s hostitelem.

Toalety v horách jsou často suché, v jižních částech Gruzie občas „turecké“, převažují ale klasická WC.

Ve městech najdete i standardní hotely typu Radisson, Sheraton, Holiday Inn, Biltmore apod. Z nich je asi nejkrásnější designový hotel Rooms v Tbilisi, skvěle zařízený gruzínskými designéry.

Typický guest house, rodinný penzion, kde rodina žije a část pronajímá.

Jak se domluvit

Gruzínština je velmi složitá, žádnému jinému jazyku nepodobná řeč, navíc s vlastním písmem. Nepřejímá příliš slova z jiných jazyků, takže odhadnout význam bez znalosti slovíček je prakticky nemožné. A je to jazyk velmi bohatý. Třeba taková slovesa, která jsou asi největším kamenem úrazu, se člení do 49 tříd... Takže gruzínsky se asi domluví pouze opravdoví fajnsmekři.

Ale nezoufejte, mladá generace mluví velmi dobře anglicky, a to i v horách a zapadlých vískách. Ta starší zase rusky. Ruština je přijímána jako

komunikační prvek, ačkoli k Rusům mají Gruzínci vztah většinou velmi odtažitý.

Písmo není tak složité, jak se na první pohled jeví. Pro každé písmeno je jeden znak (s výjimkou dz a dž) a lze se ho naučit rychle. Nemilé jsou tzv. glotované hlásky, kdy se třeba p, t či k vyslovují buď s přídechem jako v angličtině, nebo naopak bez něj (viz znaky pro jednotlivá písmena). Záměna vede často k trapným situacím, neb ve skutečnosti říkáme jiné slovo, než chybou výslovností řekneme

Je dobré osvojit si alespoň základní slovní zásobu. Použití gruzínštiny místní velmi potěší a otevírá všechny dveře.

erti, ori, sami, otchi, chitu	1, 2, 3, 4, 5
gamardžobat	dobrý den
nachvamdis	na shledanou
madloba	děkuji
mapatiet, bodiši	promiňte
ukacravad, gtchovt	prosím
lanmazi	krásný/krásná
gemrieli	chutný, výborný
mikvarchar	miluji tě

Všude v Gruzii – na cedulích, ukazatelích, nápisech v ulicích atd. – se setkáte s přepisy gruzínštiny do angličtiny. Je to poněkud nepohodlné, protože naše hlásky š, č či třeba ch v gruzínštině normálně existují, zatímco angličtina je přepisuje jako sh, ch a kh. Často je docela těžké přes angličtinu pochopit, jak se vlastně daný název čte. V této knize proto používám přepisy gruzínských názvů do češtiny (se zanedbáním některých složitostí, jako jsou tzv. glotované hlásky), do závorky ale vždy uvádím při prvním výskytu jména i anglický přepis, se kterým se budete setkávat v mapách i v terénu. Jedinou výjimkou jsou osobní příjmení – velká část z nich končí na -švili (-shvili), což znamená dítě. Doufám, že mi odpustíte, ale toto anglicky nepřepisuji.

Říjen v Barevných (Duhových) horách

Užitečné tipy

KDY PŘIJET

Ideálně červen či září. Letní měsíce mohou být hodně horké, ale lze se stáhnout do hor, případně k moři. Jaro je zelené, všechno kvete, ale samozřejmě na horách ještě může být sníh a také může častěji pršet. Září je stabilnější, dozrává víno a spousta ovoce, ale tráva je většinou už zlatohnědá, spálená sluncem. Zeleň celoročně přetrvává v oblasti subtropů (Adžarie [Adjara], Gurie, ale i Imeretie). Pokud na lyže, potom asi nejlépe únor–březen. Sníh poslední roky padá často až v dubnu, ale slunce má v Gruzii velkou sílu, takže lyžování kolem poledne už bývá prakticky nemožné.

RYTMUS ŽIVOTA

Gruzíni vstávají pozdě. Život zde začíná po desáté hodině, což je také otevírací doba většiny obchodů i úřadů. Trvá ovšem dlouho do noci a práce v sobotu a neděli je zcela běžná. Nemusíte se proto bát, že obchody budou otevřené třeba v sedm či osm večer včetně víkendů. Zavřeno o víkendu mají jen banky a státní úřady.

Rytmus života souvisí i s dopravními zácpami. Ty začínají před devátou a vydrží v podstatě celý den, bez nám známé přestávky na oběd, až do sedmé či osmé hodiny večerní.

Gruzíni pro nás trochu nezvykle snídají kolem desáté, obědvají okolo druhé hodiny a večere je už zcela volná, od osmi večer dále. Skutečně je zaskočíte a rozesmutníte žádostí, zda by snídáně nemohla být v osm, aby auto projelo bez stání ve frontách městem. Tuto logiku nepochopí.

ORIENTACE

Ve městech dobře funguje mapová aplikace Google Maps, mimo město a zejména v horách není nad mapy.com. Milovníci tištěných map najdou velký výběr v nenápadném obchůdku Geoland na tbiliském nábřeží.

TELEFONOVÁNÍ

s českými tarify je velmi drahé. Ideální je koupit si hned po přiletu SIM kartu místního operátora, případně si pořídit eSIM kartu. Nejlepší pokrytí i v horách má Magti. Doporučuji nekupovat pouze data. Ostatně wifi je v každém guest housu či kavárně. V Gruzii se hodně telefonuje, dohody se opakovaně potvrzují, hodí se proto mít koupené i nějaké minuty.

NÁKUPY

můžete udělat v obchodech nebo na tržištích. Obchody jsou velmi různého typu – od malých soukromých, kde majitel nabízí pár druhů potravin, zato je najdete na každém rohu, přes menší lokální franšízy řetězců až po velikánské samoobsluhy. Hlavní řetězce jsou Nikora, Spaar, Ori Nabidži (Nabiji), Carrefour, Agro Hub a další.

V obchodech se nesmlouvá, na tržišti to můžete zkusit, ale Gruzíni na to nejsou zvyklí, což třeba mně absolutně vyhovuje.

OBLEČENÍ

Ve městech chodí lidé hodně evropsky oblečení. V horách sice také, ale rozumně zde horalé tradičně nevystavují kůži slunci, které je opravdu velmi silné. Oděv horalů zakrývá ruce

Závislost na mobilech zde neminula nikoho.

k zápěstí a nohy ke kotníkům. Hostům Gruzínci nic nevytknou, ale v horách je v tradičních společnostech vhodnější nechodit příliš odhaleně. Šortky a nátlíčky jsou považovány za provokativní. Pokud zvážíme, že při hovoru s mužem se mu žena nemá dívat do očí, neboť je to příliš vyzývavé, pak takové šortky už jsou opravdu daleko za hranou. Je také dobré vědět, že do gruzínských kostelů musejí ženy vstupovat se zakrytými rameny a šátkem na hlavě (šátky jsou k zapůjčení v každém kostele). Ženy ani muži nesmějí mít šortky. Někdy je ženám i přes dlouhé kalhoty nabízena jakási zástěra.

CELNÍ PŘEDPISY

Ideální je prostudovat si novinky před cestou, ale platí, že do Gruzie se nesmí vozit mák, drogy a psychotropní látky, zbraně, střelivo, výbušniny (bez povolení), pornografický materiál (hlavně nelegální obsah), materiály podporující násilí, terorismus nebo extremismus, padělané zboží (fejkové značky, kterých jsou ovšem gruzínské tržnice úplně plné) a některé léky bez předpisu (hlavně silné opiáty).

Z Gruzie se nesmějí vyvážet **starožitnosti a kulturní památky** bez povolení (ikony, staré rukopisy, archeologické nálezy), chráněné druhy zvířat

a rostlin, velké množství hotovosti bez deklarace. Do EU je zakázán dovoz mléčných a masných výrobků (tedy zejména sýrů, pozor!), protože Gruzie nedokáže zaručit jejich nezávadnost.

PENÍZE

V Gruzii se platí lari, zkratka je GEL (georgian lari). Je asi nejlepší přicestovat s hotovostí v eurech nebo amerických dolarech a tu pak vyměnit na místě. Směnárny na letišti nemají většinou špatné kurzy, jen je třeba zvolit ten nejlepší. Lze vybírat i z bankomatů, ale nedají víc než 400 lari a většinou se platí poplatky. Nyní již lze třeba v Praze koupit pár lari, ale samozřejmě kurz není ideální. Důležité je mít při nákupu u sebe vždy co nejmenší bankovky, ideálně 5 lari –

s většími bankovkami mívají obchodníci problémy a se stovkou vás většinou rovnou vyženou.

RESTAURACE

Jsou v Gruzii skoro všude. Národním zvykem a hlavní životní radostí je totiž dobře se najíst s přáteli. Nenajdete proto často jednotlivce u stolu, jako třeba u nás, obvykle jsou to větší skupinky, které si pronajímají salony, případně sedí okolo velkých stolů. Standardní kvalitu najdete opět v řetězcích, jako je třeba Mačachela (Mačakhela) či Pasanauri, ale restaurace jsou skutečně tisíce. Někde hraje živá hudba s gruzínskými tanci, jinde nabízejí krásný výhled na město nebo třeba skvělý design, stačí si jen vybrat.

Stánek se sušeným ovocem, ořechy a čurčchelami (churchkhela), ořechy namáčenými ve vinném sirupu

Vystoupení s tradičními tanci v restauraci v Tbilisi

Voda z vodovodu či pramenů je všude pitná. Hygiena, zejména na tržištích, a hlavně v době letních veder, občas pokulhává.

POJIŠTĚNÍ

je od 1. ledna 2026 povinné a je třeba je předložit na hranici. V případě úrazu či nemoci je dobré vyhledat spíše nemocnici ve větším městě. Lékaři obvykle mluví anglicky a péče je na dobré úrovni.

OČKOVÁNÍ

není žádné povinné. Pokud plánujete osamělé treky po horách, může se hodit očkování proti vzteklině, protože pastevečtí psi jsou někdy opravdu problém. U gruzínských psů se chvíli zastavím. Toulaví psi jsou velká bolest Gruzie. Jsou jich tisíce a často v za-

lostném stavu. Lidé se o ně dost starají, dělají jim boudy a nosí žrádlo. Úžasná česká organizace Psí tuláci je jezdí léčit a kastrovat (kastrují je i místní veterináři). Pokud chcete pomoci, doporučuji podpořit třeba Psí tuláky (<https://psitulacizgruzie.cz/>). Je to určitě vhodnější než vozit takové psy do Čech, to skýtá mnohá úskalí a situaci na místě to neřeší.

Pro cestovatele nejsou toulaví psi vůbec nebezpeční. Za kus chleba půjdou světa kraj. Velmi nebezpeční jsou ale pastevečtí psi. Jsou chováni proto, aby chránili ovce či krávy. Okolo stáda mají virtuálně vytyčený prostor a nepustí tam nikoho. Jediný člověk, kterého respektují, ale většinou neposlouchají, je pastevec. Setkání nemusí dobře dopadnout. Pokud

na vás psi útočí, existují samozřejmě klasické rady jako sednout si na zem (příčemž máte hlavu ve výši hlavy psa, no nevím), nenarušovat jim teritorium (pokud je stádo na cestě a okolo jsou jen skály, jde to opravdu těžko), případně je odhánět hůlkami či holemi. Ani očkování proti vzteklině není vůbec k zahoeení.

A poslední rada či spíše prosba – i pasteveční psi mají stále hlad, proto se někdy přátelí s turisty, přidávají ke skupinám a provázejí je. Prosím pokuste se psy za každou cenu zahnat zpět. Tím, že přátelského psa odvedete od stáda, ho totiž celkem jistě vedete na smrt. Typicky takto lidé vodí psy z Thušska do Chevsurska, v Šatili turisté nasednou na auto a psy zanechají ve vsi. Tam je ale nikdo nechce a nikdo

se o ně nemůže starat. Zpět už sedlo Atsunta nepřejdou a pravidelně se stávají potravou pro vlky či kojoty.

ELEKTRÍNA

je v Gruzii docela nebezpečná. Rozvody vypadají podezřele a většinou je takové podezření oprávněné. Uzemnění či různé bezpečnostní pojistky a proudové chrániče jsou v domech postavených většinou svépomocí věcí neznámou. A třeba takové pátrání po vypínačích v hotelích je oblíbenou zábavou všech hostů. Běžně jsou tu nechráněné zásuvky a nevhodná světla v koupelně atd. Zásuvky jsou alespoň evropské, redukce tudíž netřeba. Venku lze na elektrických sloupech pozorovat smotky drátů, které připomínají čapí hnízda. Úrazy proudem zde patří k poměrně častým.

Zde hnízdí elektřina.